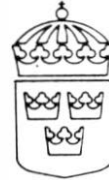

Motion till riksdagen

1988/89:Fö14

av Hans Lindblad (fp)

med anledning av prop. 1988/89:80 om verksamhet
och anslag för det militära försvaret m.m. under
budgetåret 1989/90

Mot.
1988/89
Fö14-16

Mitt förslag i motionen är att riksdagen vid bifall till regeringens förslag om indragning av Bergslagens milo/civo ska besluta att Kopparbergs län förs till Nedre Norrlands milo/civo.

Både civilt och militärt finns betydande fördelar med att Kopparbergs och Gävleborgs län tillhör samma milo/civo. Dessa fördelar framkom mycket tydligt i försvarsmaktens ledningsutredning, där jag var en av ledamöterna. Det var den parlamentariska kommitté som under efterkrigstiden mest ingående studerat principer och utformning av ledning på högre regional nivå. Betänkandet heter "Högre regional ledning" (SOU 1978:77). Pappersmängd säger förvisso inte allt, men på 379 sidor behandlades frågor naturligtvis mer ingående än som varit möjligt på 40 sidor som i fjol kom från enmansutredaren Gunnar Nordbeck. Jag hävdar att de företrädare för fyra partier som under lång tid ägnade sig åt att tränga in i ledningsproblemen inför betänkandet 1978 fick en god bild av fördelar och nackdelar av olika lösningar.

Att utredningen fann stora fördelar av att lägga samman Gävleborg och Kopparbergs län framgick av att det önskemålet var tillgodosett i alla alternativ till dåvarande sex milo/civo. I alternativen fem, fyra och tre milo/civo var de två länen sammanförda.

Flera av skälen för att föra Kopparbergs län till Nedre Norrlands milo/civo återfinns också i civilbefälhavaren Eric Krönmarks särskilda yttrande till Nordbecks utredning förra året. Det kan noteras att även ÖCB, där Nordbeck är chef, anser att för det civila försvaret är en lösning där Kopparbergs län förs till Nedre Norrland att föredra. ÖCB menar att Kopparbergs län bör av operativa och näringsgeografiska skäl föras till milo/civo NN. Ett milo/civo Mitt med Kopparbergs län riskerar dessutom att bli för stort.

Det är inte rimligt att ha en regional indelning som innebär att det operativa djupet i ett militärområde bara är fem mil. Men så är fallet i Gästrikland, eftersom Kopparbergs län ingår i ett annat milo. Eric Krönmark uttrycker detta på ett bra sätt när han skriver att "det är grundmässigt viktigare med enhetligt operativt ansvar på djupet än på bredden". Innebörden av detta är att man vid ett anfall kan göra en tillfällig gränsförändring om en angripare landstiger vid gränsen mellan två militärområden. En sådan flexibilitet är förberedd i planeringen, men att redan tidigt ändra ansvarsförhållandena på djupet – eller att tidigt skifta ledning av en försvarsoperation – vore olyckligt.

På civil sida är fördelarna av att hålla samman Kopparbergs och

Gävleborgs län betydande. Länsstyrelsen i Kopparbergs län har yttrat sig i ärendet och framhåller att kopplingen till Gävleborgs län är av sådan omfattning att dessa län bör tillhöra samma civilområde, i detta fallet civo NN. Försvarsområdesbefälhavaren i Dalarna säger att försvarsområdets samhörighet med milo NN är påtaglig i flera viktiga avseenden, bl.a. operativa. Vi kan alltså konstatera att både civilt och militärt är de ansvariga myndigheterna i Kopparbergs län överens – och detta bör tillmätas stor vikt när man fattar beslut om vilket milo/civo länet ska föras till.

Den näringsgeografiska samhörigheten mellan Gävleborg och Kopparbergs län är väl känd. Förbindelserna mellan de två länen ifråga om handel, industri och befolkning är mycket omfattande, av historiska skäl. Denna bild har förstärkts undan för undan, för företag, organisationer och affärsdrivande verk. En civo-gräns bör helst inte dela en näringsgeografisk region. Civilbefälhavaren har att samverka med många chefer. Det är en klar nackdel om sådana chefer, för t.ex. televerkets, SJ:s och olika försörjningssektors regionala organ, har att samverka med två civilbefälhavare. I försvarsmaktens ledningsutredning kunde jag konstatera att ett sammanförande av Kopparbergs och Gävleborgs län påtagligt skulle minska antalet delade regioner för viktiga samverkansorgan till civilbefälhavare.

I utredningen konstaterade jag också att Nedre Norrlands civo i flera avseenden är ett bristområde, bl.a. inom livsmedelsområdet. Detta förhållande har de tio år som förflutit sedan dess förmodligen förstärkts, och inte minst har militärbefälhavarna och civilbefälhavarna i området framfört detta med stor tydlighet i debatten under senare år.

En grundtanke med milo/civoorganisationen är att den ska fatta beslut om de resurser som finns i området. I annat fall måste den begära bistånd genom omfördelning från andra områden, vilket i så fall kräver beslut på central nivå. Om Kopparbergs län tillförs civo NN skulle civilbefälhavaren ha lättare att klara sina problem, genom att han inom civilområdet förfogade över totalt större resurser och genom att Kopparbergs län i viktiga avseenden har resurser som kan nyttjas för hela civilområdet. Ett sådant exempel kan t.ex. vara transportmedel.

Näringsmässigt är Kopparbergs, Gävleborgs, Jämtlands och Västernorrlands län likartade i många stycken. Problemen vid en omställning från fred till krig är därmed sannolikt till stor del gemensamma. Detta underlättar ledning på så sätt att kunskapen om problem och möjligheter är stor hos civilbefälhavaren. Det är betydligt svårare för en civilbefälhavare att ha överblick över så skilda områden som Gotland, Storstockholm, Södermanland och Kopparbergs län. Detta talar naturligtvis för att det måste vara rimligare att föra Kopparbergs län till ett civilområde med stor kunskap om förhållandena i skogslän jämfört med att föra länet till civo Mitt.

På militär sida har skälen att föra Kopparbergs län till milo NN ökat sedan försvarsledningsutredningen arbetade på 70-talet. Genom uppsättandet av en femte Norrlandsbrigad – som utbildas och mobiliseras av I 13 i Falun – har behovet att ha nära kontakt mellan detta förband och ledningsorganen i nedre och övre Norrland ökat. De två milostaberna i Östersund och Boden har ju som huvuduppgift att förbereda krigsorganisationen för uppgifter i norr. Det förefaller föga rationellt att en av Norrlandsbrigaderna ska ingå i en

ledningsstruktur under militärbefälhavaren i Strängnäs. Milostaben i Strängnäs är fullt upptagen med många och svåra problem i sitt område – det är orimligt att utgå från att den med samma engagemang och kompetens skulle kunna leda också utbildningen av en av landets fem Norrlandsbrigader.

Jag ser också en fördel i att milo/civo NN utökas med ett län. Staben och civilbefälhavarens kansli i Östersund kan tillföras ett ytterligare län och klara detta även om man får endast begränsat personaltillskott. Genom att strukturen på Kopparbergs län i mycket är densamma som i de tre län som redan ingår finns ju mycket av kunskapen redan i dag. Men självfallet behöver ledningsorganen i Östersund vara något större om de tillförs ytterligare ett län. Den förstärkningen ökar den samlade kompetensen i ledningen, vilket är en fördel.

De skäl jag här berört godtas förmodligen av de flesta. Mot alla dessa argument har genom åren – och även i Gunnar Nordbecks utredning i fjol – anförts egentligen bara ett skäl för att Kopparbergs län ska tillföras milo/civo. Nämligen att det luftoperativt är en fördel att ha Kopparbergs län i sektor Mitt.

Jag har svårt att förstå detta argument. Sektorsgränserna bör i praktiken vara räta linjer, helst öst-västliga i detta område. Men gränsen mellan Kopparbergs och Gävleborgs län är mer nord-sydlig. Luftoperativt har man därför redan i dag gjort avsteg från länsindelningen när det gäller Gävleborgs län. Sektorsgränsen går i praktiken genom länet. Det går att förfara på samma sätt i Kopparbergs län. Flygplan som flyger i luften påverkas inte av gränser – i de konkreta taktiska uppdragen är det ändå klart mellan sektorerna vem som har ansvar för vilket uppdrag.

I den mån det står en radarstation nära en milogräns blir det en praktisk fråga vilken sektor som bör ha ansvaret för stationen. Helst bör informationen från stationen kunna gå till båda sektorerna, men självfallet ska en sektor ha ansvar för den. Jag vägrar godta ÖB:s uppgift att ett överförande av Kopparbergs län till milo NN skulle behöva kosta 80–100 milj. kr. för att man ändrar sektorgränsen. Kopparbergs län kan, precis som Gävleborg redan i dag, ha en sektorsgräns genom länet. Det är en praktisk fråga för ÖB att avgöra till vilken sektor en viss installation ska hänföras. Jag tror heller inte att ÖB skulle förorda att beloppet ifråga ska gå till detta ändamål bara för att riksdagen fattar beslut om att föra Kopparbergs län till milo/civo NN. Bara om ÖB anser en sådan investering operativt mer ändamålsenlig än alla andra ändamål pengarna skulle kunna sättas på lär han förorda den. Eric Krönmark uttrycker sin invändning mot ÖB:s resonemang på ett mycket klart sätt: "En bibehållen sektorsgräns för flygets stridsledning och alarmeringsuppgifter kan rimligen inte tillmätas någon avgörande betydelse. I annat fall borde åtgärder vidtagas för ändring av sektorsgränsen mellan sektor Syd och sektor Mitt, vilket dock icke aktualiserats, vare sig nu eller tidigare."

Den luftoperativa gränsdragningen måste göras på ett praktiskt sätt. Hur flygplan opererar i luften kan inte styras av hur landskapsgränser råkade dras för århundraden sedan, då ingen människa hört talas om flygplan eller telekommunikationer. Eller om ÖB.

Hemställan

Mot. 1988/89

Med hänvisning till ovanstående hemställs

Fö14

att riksdagen beslutar att Kopparbergs län skall tillföras Nedre
Norrlands militär- och civilområde.

Stockholm den 16 mars 1989

Hans Lindblad (fp)